

**Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen
Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark
Brandenburg**

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1858

XLV. Das Domcapitel und der Rath zu Stendal bekunden die von dem
Gewandschneidern geschehene Stiftung eines Altares in der Marienkirche,
am 25. Juli 1288.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54890)

supplicum excedens et vota, bene fervientibus multo majora tribuat quam valeant promereri, Desiderantes tamen reddere domino Populum acceptabilem, fideles Cristi ad complacendum ei quasi quibusdam allectivis muneribus, Indulgentiis videlicet et remissionibus invitamus, ut exinde reddantur divine gratie aptiores. Cupientes igitur ut ecclesia beati Petri apostoli extra muros oppidi Steyndalensis Halberstadenf. Dioc. congruis honoribus frequentetur, omnibus vere penitentibus et confessis, qui ad ipsam Ecclesiam in singulis Festis beati apostoli, in dedicatione ecclesie predictae et per octavas festorum predictorum in consecratione et anniversariis diebus consecrationis Altaris ibidem erecti, in cathedra beati Petri qui primum sedit Rome, in conversione Pauli, in Parasceve, in divisione apostolorum et in die omnium sanctorum causa devotionis acceperint, vel manus porrexerint adiutrices, de Dei misericordia, et apostolorum Petri et Pauli Patrocinio consili, singuli singulas quadragenas de injuncta sibi penitentia, dummodo Loci Diocesanus consenserit, misericorditer relaxamus. In cujus rei testimonium Sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Rome, Anno Domini MCCLXXXVIII, Idus Aprilis, Pontificatus Domini Nicolai Pape III. Anno Primo.

Nach dem Orig. im Pfarrarchiv der Peterskirche.

XLV. Das Domcapitel und der Rath zu Stendal befanden die von den Gewandschneidern
geschehene Stiftung eines Altars in der Marienkirche, am 25. Juli 1288.

In nomine sancte et Individue Trinitatis Amen. A. Dei gracia prepositus, et Johannes eadem gracia Decanus, totumque capitulum ecclesie Stendaliensis et consules civitatis ejusdem omnibus presentibus futuris Salutem in eo, qui salvat omnem hominem et neminem vult perire. Temporum mobilitas et humane memorie instabilitas exigit, ut ad noticiam posterorum gesta precedentium commissa perveniant, ne per oblivionem, que inimica est posteritatis, argumenta veritatis deleantur, et dubii questio generetur. Hinc est, quod universis Christiane fidei professoribus cupimus esse notum, quod confratres fraternitatis pannicidarum, qui Wantnidere dicuntur, et signa potentium (?) qui . . . nuncupantur, de nostra omnimodo voluntate quoddam altare fundaverant in ecclesia beate Marie Virginis in Stendale ob cultum divinum ampliandum, et ob memoriam confratrum suorum vivorum et mortuorum, illud dotantes octo fructus proprietatis titulo sub hac forma: Sacerdos, qui dictum altare officiare debet, de his habebit septem frusta, et dicet diebus singulis unam missam, quam cottidie incipiet post offertorium misse animarum. Preterea custos ecclesie ejusdem habebit dimidium frustum, et deserviet dicto altari per se aut per scolarem competentem. Procurator ejusdem ecclesie recipiet dimidium frustum pro vino, luminibus et oblatis. Predicta vero frusta idem sacerdos ex toto tollet et sic annis singulis in festo sancti Martini distribuet, quemadmodum est premissum. Consules eciam Stendalienses idem altare sacerdoti conferre debent viro idoneo, quem Domino Decano presentabunt. Quem si fortassis incongruum reprobaverit et indignum, alterum substituunt loco sui, qui obedienciam Domino Decano faciet, sicut decet. Sacerdos eciam ille ad nulla jura parochialia constringetur ex debito, sed horis omnibus canonicis intererit cum sacerdotibus in ecclesia ante dicta et suam religionem induet, quando alii sacerdotes super . . . induuntur, et omnes obvenciones, que sibi racione officii . . . obvenerint, parochiano ex integro

presentabit. Idem Sacerdos non habebit nec officiare debet aliud officium extra civitatem, sed in civitate altare solummodo jam dictum, et in civitate residenciam faciet personalem, et si de propriis rebus aliquid eidem altari adjicere voluerit, habebit ad plenum liberam facultatem. Dominica eciam secunda feria atque quarta missam debet dicere pro defunctis et ante missam ad populum memoriam facere debet omnium confratrum predecessorum et aliis diebus missam dicere potest qualemcunque. Dominicis eciam diebus memoriam faciet ad populum omnium confratrum, qui idem altare dotaverunt. Annis autem singulis quinta feria post communes assumere debet unum sacerdotem et quatuor scolares, et de suo proprio comparabit idem sacerdos quatuor candelas, duas libras cere continentes et memoriam fratrum vespere cum vigiliis, mane cum duabus missis animarum solempniter duximus peragendum et postmodum in ipso altari predicta lumina consumantur. Et si idem sacerdos se indecenter regeret detestabiles per excessus, quod abfit, quos Dominus Decanus et Consules criminaliter probare possent, ipsum destituere poterunt ab altari et proventibus universis et Consules medio tempore remunerabant sacerdotem, donec proprietatem predictorum fructuum poterunt comparare, et tunc nos prepositus et Decanus cum nostro capitulo aliud privilegium de novo scriptum tenorem prefecte continens omnium premisorum debemus nostris sigillis secundario communitate. Testes Dominus Adam Prepositus, Dominus Johannes Decanus, Dominus Godfridus Vlafmenger, Dominus Luderus Scholasticus, Dominus Philippus Custos, Dominus Reinerus Parochus, Dominus Bertoldus Stolpenfis Prepositus, Dominus Conradus Parochus, Dominus Thidericus de Osterren Cellerarius, Dominus Albertus de Revelde, Dominus Martinus de Crochern Canonici, et Conradus Hidde, Godescalcus de Yergowe, Godo de Sluden, Ghiso de Scadewachten, Gherardus Vlafmenger, Betto, Theodericus de Wegeleve, Henricus Wezzelier, Arnoldus de Stendal, Hinricus de Brunfwik, Henricus Hoyer, Heyno Nachtigale Consules, et alii quam plurimi fide digni. Actum et datum Anno Domini MCCLXXXVIII, in die sancti Jacobi Apostoli.

Nach dem Abdrucke bei Lenz, Br. Urk. S. 138—141. — Das Original ist nicht wieder aufzufinden gewesen.

XLVI. Die Markgrafen Otto und Conrad fordern Jedermann auf, den Bürgern Stendals Hilfe und Beistand zu leisten, ihre Brandstifter zu verfolgen, am 9. September 1288.

Otto et Conradus, dei gratia Brandenburgenses Marchiones, vniuersis Militibus suis et Armigeris, scultetis, Burgensibus et villanis salutem et omne bonum. Volumus strictius hoc mandantes, quatenus nostros burgenfes ciuitatis Stendale in presenti negotio non presumatis aliquatenus impedire, sed vbicunque suos incendiarios inuenerint, sub obtentu nostre gratie eosdem fideliter promoueat ad omnem iustitiam adiuvantes ope et opera efficaci. In hoc enim nobis exhibebitis obsequium gratiosum. Datum anno domini M^o. CC^o. LXXXVIII°. in crastino natiuitatis b. virginis gloriose.

Nach dem Originale des Stendalschen Rathsdarchives No. 23.